

Presentació llibre *El Pensament Català*

Ponents:

Prologuista,
Norbert Bilbeny, Catedràtic d'Ètica

Autors,
Jordi Puigdomènech, Doctor en Filosofia
Xavier Fossas i Batlle (**Montblanc**), Llicenciat en Filosofia

Resum de la presentació:

L'espai on té lloc la presentació, l'anomenat Espai Mallorca, és d'allò més idoni per a aquest tipus d'afers. Ocupa una cantonada llarga de l'atrafegat i carismàtic carrer del Carme, a esquenes de la Biblioteca de Catalunya, amb la qual cosa vull dir que et trobes al rovell de l'ou de Barcelona, i un ou amb un bon tros de rovell, perquè a l'Espai Mallorca allò que no manca és espai. Tanmateix, la sàvia administració d'aquest, ensems amb la càlida il·luminació, els envans rere envans guarnits de prestatges lacats i llibres rel·luents, el converteixen en un lloc íntim i propici.... al fons, una acollidora barra de bar amb quatre tauletes escampades, i per reblar-ho, jazz de rerefons (Charlie Parker!) feien de marc, de prosceni a la funció, a la presentació, al betlem bibliòfag aquest allí muntat en àmplia i emfàtica raconada: els mobles ja els coneixeu, senzills i sobris, la taula per a dos i el grapat cadires badoques al davant.

La jove mestressa de l'establiment, o potser no l'era, però Carme es deia –el plaer és meu– se'ns acosta a oferir-nos res per a beure, vi, te, *aigo*, i quan sento *aigo* em fonc per dins, de bonica com és sa parla mallorquina –però cervesa, gràcies.

Passen els minuts, i a comptagotes el local s'omple. Primer quatre gotes, després una dotzena, i després quatre més, però al final hem de començar, encara no del tot satisfets però cruspits d'impaciència.

A un cantó de la taula seu en Puigdomènech, el Fossas a l'altra. Enmig hi ha en Norbert Bilbeny, un dels prohoms de la nostrada filosofia. Li escau, el mig. El solitari micròfon canvia de mans mentre passa d'una punta a l'altra de la taula donant protagonisme successivament a en Jordi, a en Norbert, i finalment a en Xavier.

En un enèrgic i alhora esgotador esforç de la tan tronada memòria, el que s'ha dit és, aproximadament, com segueix :

- Benvolguts, benvolgudes, un gran i afectuós hola a tothom...
- Aquest llibre és com una *Història de la Filosofia Catalana*, abasta nou-cents anys d'història i inclou 48 filòsofs, i pensadors i pensadores des de Ramon Llull fins a l'actualitat.
- Fins ara, obres més específiques i aprofundides i de les que hem manllevat molta informació, com l'*Edat Mitja* de l'Eusebi Colomer, o la *Filosofia Contemporània de Catalunya* d'en Bilbeny (wink wink), o tanmateix el seu *Entre la Renaixença i Noucentisme*, és a dir, obres dedicades a exclusives seccions històriques – la filosofia ha tingut a ca' nostra prou gruix i prou pes com per haver hagut de seccionar-la.
- I la novetat d'aquest llibre rau en això: és l'únic (pel que fa a l'actualitat) en aplegar totes les èpoques en un sol llibre. Fins ara no s'havia publicat un llibre que, a despit de l'exhaustivitat, aplegui tots els filòsofs, del quilòmetre zero fins a dia d'avui, fins ara, fins aquí, fins a aquest Norbert tan físic, tan sòlidament present. Amb tot, no és una filosofia catalana *historiada* (tal i com la d'en Jordi Berrio, *El pensament filosòfic català*, 1966) sinó més simplement el recull, llistat i explicació històricament endreçades dels nostres filòsofs.
- Menció en dedicatòria al pare d'en Jordi Puigdomènech, a l'ex-combatent, al resistent, al clandestí perpetuador d'una llengua prohibida ... gràcies pare.

- Menció a la rellevància, cabdalitat i significació d'alguns filòsofs catalans, bé sia Ramon Sibiuda (o Raymundus Sabunde, o Sabieude, o com sia que el lloessin en tantes llengües estrangeres, especialment en la francesa a mans de Montaigne) o bé sia Ramon Llull...
- La Filosofia Catalana és una filosofia específica?
- Unitat, o no Unitat *filosòfica*? I, quin seria el tret unitari, identitari?

- Un d'exclusivament nostre, un tret filosòfic amb denominació d'origen, un *made in*, com tants d'altres n'hi ha, i de més afortunats, així com el clàssic l'empirisme anglès, o l'idealisme alemany, i quants més no??
- O ens mirem massa el melic, i senzilament era això? Ens el busquem, ens hi capfiquem...
- Però un fet roman, irrefragable, persistent :
- Es *fa* filosofia a Catalunya i se n'ha fet ... més de 800 anys.
- I d'ençà, el llibre.
- Debat/discussió de si, per a ésser filòsof, si per a cercar la veritat, cal deixar la porta del despatx oberta o si, al contrari, cal tancar-la i no deixar que entri el món amb tot el seu soroll i els seus enrenous. Ai las, també ens perdríem les seves melodies i les seves fragàncies, i això mai: cal treballar amb la porta ben oberta, doncs al capdavall què és el que interessa a la filosofia, sino el *món*? L'Ortega i Gasset, per exemple, treballava a la taula del menjador, plena a vessar de paperots agarbuixats, amb la seva nombrosa mainada jugant-hi al voltant. Increïble.

- En Xavier remercia en Bilbeny ... gran pròleg !! (i en Norbert replica que 'ves aquest si no ha trigat prou en dir-m'ho')
- Volíem fer una ***Història de la Filosofia Catalana***, i ens ha sortit aquest llibre, amb aquest altre títol. La ambició era molta, tothora que justificable: dir *Catalana* era dir també valenciano-balear... i també era estirar-se més fins a incloure-hi qualsevol eina amb la que s'expressaren els nostres pensadors, jatsia en lingua castellana, llatina, àrab o catalana ; en totes aquelles llengües en les que escrivim i vàrem escriure,
 - i el més importat de tot : dir *Filosofia* era dir *pensament*, en sentit i abast més ampli, car ningú no sap al capdavall on són les fronteres de la filosofia i, a més, perquè la filosofia, encara que ho neguis mil vegades, és la Mare de totes les Ciències i d'infinatat de Disciplines: i així i per tant veureu que en el llibre, a banda dels filòsofs de consuetud, també hi ha científics, psicòlegs, antropòlegs, hi ha assagistes i moralistes, i un poeta !

–Car, què és la filosofia?

Quan hom es demana què és la poesia, per exemple, o què és la cultura, la resposta, tot i ésser conceptes complexos, no trigarà massa en sortir, i molt probablement també serà força inequívoca. Però no pas amb la *filosofia*, sempre ens embarbussem, sempre se'ns omple la boca d'ambigüitats: i és que la filosofia només es pot definir a partir d'una immensa pluralitat de definicions, doncs ella és com la realitat mateixa, *polièdrica*, 'total' : la definim alternativament com l'amor a la saviesa, o el coneixement de la natura o de l'home o de l'esperit, la filosofia és un pinyol, i és un arbre, filosofia són les arrels, i és la Mare, és el logos, la filosofia és una ferida i és poesia (Heidegger)... i més importantment de tot, filosofia és Curiositat.

–Imaginem-nos un immens, un gegantí interrogant. Aquest interrogant es va anar esquinçant en d'altres més petits, més manejables, i així varen néixer, a partir de la filosofia, les disciplines i les ciències, cada cop més autònomes. Ho és, és la Mare de les Ciències, la Matriarca, tu, i al mateix temps també està en les elles, ficada dins les seves filles, així com el magnífic mirall de saló està, tot i que trencat, en cadascun dels petits i disseminats mirallets...

Acaba la presentació

Tot es desenvolupa més aviat com un diàleg, abans que una successió de monolòtics monòlegs, hi ha distensió i foc creuat.

En Jordi ha parlat amb la claredat d'objectius que el caracteritza, desplegant endreçadament els pensaments i seguint fidelment el fil d'un argument.

En Norbert simplement és un natural. Tantes taules té en això d'adreçar-se al públic i desenfolrar raonaments, que no pots arribar a distingir si amb aquest do això s'hi neix, o s'hi forneix.

Els raonaments d'en Xavier han estat més aviat trenets de rodalies, viatges de modesta durada i, al capdavant, ha fet el què bonament ha pogut amb la bròfega llengua que té.

L'audiència pregunta

Pregunta 1:

Quin ha estat el vostre criteri d'inclusió? filosofia escrita en català exclusivament, o la feta per filòsofs nascuts "aquí" (assenyalant el terra amb el dit índex) i amb la llengua que fos? La resposta és la que hem assenyalat més

amunt : filòsofs i/o pensadors nascuts als Països Catalans i que escriguessin en qualsevol llengua, la que més els abellís, fos aquesta catalana o no.

Pregunta 2:

Per què no heu afegit més filòsofs *vivents*, com per exemple en Torralba o l'Esquirol? Els tres arronsem les espatlles i posem cara de pòquer, al menys jo. Em sap greu per l'avi, perquè sembla que se'ls admira i naltres els hi trepitgem amb la nostra –la meva– omissió, i l'home no sap amagar un cert enuig, i potser ja venia amb una venjança sota el braç.

Pregunta 3:

(Una altra greu omissió) D'entre l'auditori s'alça la veu d'un tímid estudiós, semblantment molt entès en judaïsme i en càbales teosòfiques, doncs inquereix per la omissió d'un cert filòsof, de nom impronunciament hebraic. Tampoc no el coneixem. En Norbert enfila uns quans noms propis, com assajant la punteria, però no sembla fer diana, amb perdó, *donar en l'ull de bou*. Encabat de la presentació, aprofitant-se de la nostra distracció s'escapoleix sense dir adéu. En certa manera ens ha aixafat la guitarra: volíem saber més d'aquell misteriós filòsof jueu-català, filòsof presumiblement, i també de la identitat del tímid missatger... Es feu completament fonedís.

Pregunta 4:

I no seria un president-filòsof la solució als problemes del món actual? No seria bo que tinguéssin una formació filosòfica?

Directament et ve al cap l'inevitable rei-filòsof de Plató, i el mateix ens passa als tres simultàniament. La ironia estava servida i en Norbert recull el quant. Citant un o un parell d'exemples de nefastos governants, els noms dels quals no recullo, sembla desmentir el mite d'una hipotètica pau i prosperitat a mans d'el filòsof al poder.

La resposta seria, amb tota certesa, *NO necessàriament*.

Les reaccions

Quatre comentaris recollits al vent: ha agradat molt la presentació per haver estat tan entretinguda. El joc dels tres ponents parlant, exponent i il·ustrant, ha resultat en un xou força dinàmic, educatiu i inclús edificant.